

Basislijst Schooltaalwoorden VMBO: alle docenten werken aan woordenschat!

Waarom een Basislijst Schooltaalwoorden VMBO?

Succes bij het begrijpend lezen is erg afhankelijk van de woordkennis van een leerling. Leerlingen met een grote woordenschat kunnen beter begrijpend lezen. En leerlingen die veel lezen, leren veel nieuwe woorden erbij. Een grote groep leerlingen op het VMBO heeft problemen met leesvaardigheid en dus ook met woordenschat. Veel aandacht voor uitbreiding van de woordenschat heeft een positief effect op tekstbegrip en leesvaardigheid. En dat heeft positieve gevolgen voor het schoolsucces van deze leerlingen.

In het gemeentelijk taalbeleid worden diverse leesprojecten op Amsterdamse VO scholen uitgevoerd. De Gemeente Amsterdam gaf het ITTA de opdracht een Basislijst Schooltaalwoorden voor de onderbouw van het vmbo te ontwikkelen, in het kader van het project '*Het VMBO leest*'¹.

Schooltaalwoorden vormen een categorie woorden waaraan veel aandacht moet worden besteed. Zij komen namelijk vaak voor en zijn erg bepalend voor het juiste tekstbegrip in de zaakvakken.

Welke woorden in de basislijst?

De basislijst bevat een selectie van 1600 woorden. De lijst is samengesteld uit eerder en elders ontwikkelde lijsten en uit eigen (ITTA) lexicaal onderzoek. Daarnaast is gebruik gemaakt van de belangrijkste momenteel in gebruik zijnde schoolboeken in het Amsterdamse onderwijs. De Basislijst Schooltaalwoorden is opgedeeld in de volgende vakken: biologie, wiskunde, natuurkunde, Nederlands, economie en mens & maatschappij.

De gekozen woorden komen in schoolboeken en andere teksten van de eerder genoemde vakken heel vaak voor. Maar ze zijn geen echte vakbegrippen en het zijn ook geen algemeen Nederlandse woorden. Ze zitten er dus tussenin, bijvoorbeeld: bij natuurkunde zijn de termen *soortelijk gewicht* en *soortelijke massa* vakbegrippen. *Afkoelen* en *leveren* zijn in de natuurkunde-context algemene vaktaalwoorden, *opstaan* en *veranderen* zijn algemeen Nederlandse woorden.

Een steuntje in de rug

Leerlingen moeten de schooltaalwoorden kennen (in ieder geval het allergrootste deel ervan) om met succes te kunnen lezen en naar uitleg te kunnen luisteren in de betreffende lesvakken. De meeste van de geselecteerde woorden zullen in het basisonderwijs aan de orde zijn geweest, maar het is de vraag of de VMBO-leerlingen de woorden voldoende beheersen. Het is daarom belangrijk aan deze woorden apart aandacht te besteden in de brugklas c.q. onderbouw van het VMBO. Zo kunnen alle leerlingen aan het einde van de brugklas de woorden goed beheersen en zelf gaan gebruiken. Daardoor zullen de leerlingen de teksten van het vak beter kunnen begrijpen en dus meer leersucces ervaren.

In de handleiding vindt u een uitgebreide toelichting op de samenstelling van de basiswoordenlijst en de werkwijze. De Basislijst Schooltaalwoorden VMBO kan ook gebruikt worden op scholen met HAVO/VWO- afdeling/brugklas en eventueel in het VSO.

Workshop - Werken aan woordenschat in onderbouw vmbo – door het ITTA

---

¹ Uitgevoerd door ITTA en Cinop, voor meer informatie zie www.itta.uva.nl

Samenwerken aan woordenschat is van cruciaal belang om succesvol met de Basislijst Schooltaalwoorden te werken, zowel voor de docent Nederlands als de voor vakdocent. De docenten zijn verantwoordelijk voor hun *eigen* pakket woorden. Dat betekent dat zij die woorden moeten aanbieden, oefenen en terugvragen. Aan het einde van de brugklas kennen alle leerlingen de hele verzameling woorden en kunnen ze die ook gebruiken.

Om het gebruik van de basislijst schooltaalwoorden optimaal te benutten, organiseert het ITTA workshops. In de workshop krijgt u tips en handvatten om samen met uw leerlingen te werken met deze schooltaalwoordenlijst. De workshop wordt een aantal malen per jaar gegeven en per groep scholen aangeboden. De workshop is kosteloos voor Amsterdamse VO-scholen (inclusief Amsterdamse ROC's met vmbo) in het kader van de gemeentelijke leesprojecten, en wordt bekostigd door de gemeente. U kunt ook "in company" de workshop aanvragen voor uw school; hiervoor wordt dan wel een bijdrage gevraagd van de school. Amsterdamse V(S)O scholen kunnen ook als zij niet deelnemen aan het project "VMBO-leest" kosteloos deelnemen aan de workshop. Voor meer informatie en aanmelding voor de workshop zie www.itta.uva.nl.

Bestelinformatie

De *Basislijst Schooltaalwoorden VMBO* is er als bureaulegger en als poster met een handleiding voor docenten en is bestemd voor de Amsterdamse VO-scholen. De bureauleggers en posters zijn bedoeld voor klassikaal gebruik. In verband met de hoge druk-, bezorg- en verzendkosten (bureauleggers) is het **niet** mogelijk de bureauleggers (ook niet tegen betaling) te bestellen door anderen dan Amsterdamse V(S)O-scholen.

Posters en handleidingen kunnen besteld worden door:

- onderwijsinstellingen (anders dan Amsterdamse V(S)O-scholen) : maximaal 10 posters en 2 handleidingen voor klassikaal gebruik;
- overige niet-commerciële onderwijs gerelateerde instellingen: maximaal 5 posters en 1 handleiding.

Er worden **geen** bestellingen geleverd aan particulieren, instellingen buiten Nederland en overige belangstellenden. De Basislijst Schooltaalwoorden vmbo en de handleiding zijn te downloaden downloaden via de website : www.onderwijs.dmo.amsterdam.nl

Procedure voor Amsterdamse VO-scholen

Bestel vóór 23 september 2010 de producten via het digitale bestelformulier op www.onderwijs.dmo.amsterdam.nl Producten die besteld worden voor 23 september worden in de week van 27 september bezorgd. De producten kunnen alleen op schooladressen bezorgd worden.

Bestelt u na deze datum dan is de levertijd circa 5 weken.

Voorwaarden bestellingen

Alle producten zijn te downloaden.

Alle producten kunnen naar behoefte door Amsterdamse V(S)O-scholen besteld worden. Voorwaarde levering schooladres.

Bureauleggers worden alleen aan Amsterdamse VO-scholen geleverd. Eventueel voor Amsterdamse PO-scholen.

Posters: onderwijsinstellingen (anders dan Amsterdamse V(S)O –scholen) maximaal 10 ten behoeve van klassikaal gebruik, handleidingen (maximaal 2),

Niet- commerciële instellingen, onderwijs gerelateerd: maximaal 5 posters en 1 handleiding.

Commerciële instellingen/bedrijven: bestellingen worden niet gehonoreerd.

Bestellingen zonder naam van de instelling/door particulieren worden niet gehonoreerd.

Bestellingen voor buiten Nederland kunnen niet worden gehonoreerd.

Bestellingen worden geverifieerd op de gestelde voorwaarden voor bestelling. Aan de bestellingen kunnen geen rechten ontleend worden; over de bestelling kan niet worden gecorrespondeerd.

Onvolledige bestelformulieren worden niet in behandeling genomen.

FAQ's

Vrijwilliger voor nieuwkomerstaalonderwijs: Ik geef als vrijwilliger taalles aan nieuwkomers in Amsterdam, kan ik dan alsnog bureauleggers en handleidingen en posters bestellen?

Antwoord: u kunt alleen op naam van uw instelling posters bestellen (maximaal 10) en handleidingen (maximaal 2). Bureauleggers kunnen niet besteld worden; handleidingen en posters kunt u ook downloaden.

Vmbo buiten Amsterdam: Ik werk als docent in de onderbouw van het VMBO buiten Amsterdam, kan ik bureauleggers en handleidingen bestellen?

Antwoord: Op naam van uw instelling kunt u alleen posters (maximaal 10) en handleidingen (maximaal 2) bestellen. U kunt deze ook downloaden.

Niet Amsterdamse VO-school: Ik ben docent (woonachtig in Amsterdam) op een niet Amsterdamse VO-school maar wil bestellen voor mijn lessen die ik geef in Alkmaar; kan ik alle producten bestellen en thuis laten bezorgen?

Antwoord: u kunt alleen op naam van uw instelling posters (maximaal 10) en handleidingen (maximaal 2) bestellen. De basiswoordenlijst en handleidingen kunt u downloaden. Bureauleggers kunt u niet bestellen.

Bezorging tegen betaling Ik werk bij een commerciële educatieve instelling en wil betalen om de producten te laten bezorgen.

Antwoord: Bezorging tegen betaling is niet mogelijk. U kunt de producten van internet downloaden.

Thuis laten bezorgen. Ik ben werkzaam op een Amsterdamse VO-school maar wil de producten thuis laten bezorgen.

Antwoord: de producten kunnen alleen op het schooladres worden afgeleverd. De gemeente betaalt de distributeur per schooladres (per keer) en aantallen.

Voor school in Suriname. Ik ben docent Nederlands en wil de producten graag bestellen en laten bezorgen voor een collega-school in Suriname.

Antwoord: U kunt de producten alleen downloaden.